

ODLUKE DOMAĆIH SUDOVA I DRUGIH ORGANA

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda broj: PŽ-1199/83-2

od 17. IV 1984.

Vijeće: mr Veljko Vujović, Gordana Gasparini, Prof. dr Branko
Jakaša

PREKOSTOJNICE - ODNOS ODREDABA BRODARSKOG UGOVORA I TEREKNICE U ODNOSU IZMEDJU BRODARA I NARUČITELJA

U slučaju kada brodar izda teretnice čije su kaluzule, na njegovu štetu, u suprotnosti s klauzulama brodarskog ugovora i kada naručitelj takve teretnice bezuvjetno prihvati, izmijenjen je brodarski ugovor u dijelu u kojem su klauzule teretnica u suprotnosti s klauzulama brodarskog ugovora - Dosljedno tome, ako su u brodarskom ugovoru određene stojnice i naknada za prekostojnice, a brodar je nakon toga izdao "linijske teretnice", koje je naručitelj bezuvjetno prihvatio, brodar nema pravo na naknadu za prekostojnice, jer su izdavanjem i prihvaćanjem ovih teretnica, na štetu brodara, izmijenjene odredbe brodarskog ugovora o stojnicama i prekostojnicama, s obzirom da "Liner terms" isključuje primjenu odredaba o stojnicama i prekostojnicama (arg. iz čl. 492 st. 1 ZPUP)

Presudom broj P 1373/82 od 28. 2. 1983. godine Okružni privredni sud u Rijeci, sudeći o sporu između tužitelja kao brodara, protiv prvotuženika kao naručitelja iz brodarskog ugovora od 27. 10. 1981. godine za isplatu troškova iskrcaja tereta u luci Yokohama i naknade za prekostojnice nastale pri iskrcaju tereta u istoj luci, usvojio je tužbeni zahtjev za potraživanje iz naslova troškova iskrcaja tereta u iznosu od US \$ 11.777,50, a da je u obvezi platiti i naknadu za prekostojnice u iznosu od US \$ 12.162,50, jer da se navedenim brodarskim ugovorom obvezao platiti sve troškove u vezi s prijevozom, pa tako i naknadu za prekostojnice, navodeći pritom da su, prema odredbi iz čl. 514 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi

("Službeni list SFRJ", broj 22/77; u nastavku teksta: ZPUP), za odnose između broдача i naručitelja mjerodavne odredbe brođarskog ugovora, iako se teretnica na njih izričito ne poziva.

Protiv ove presude prvotuženik je podnio žalbu i presudu pobija zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, te predlaže da se ista preinači i tužbeni zahtjev prema njemu odbije ili da se ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje. U žalbi navodi da je kao prodavatelj zaključio ugovor o kupoprodaji primarnog aluminiija sa klauzulom CIF LINER TERMS Yokohama i brođarski ugovor o prijevozu iste robe pod klauzulom FIOS, iz čega slijedi da je prvotuženik imao snositi troškove ukrcaja i slaganja tereta u brod u luci ukrcaja, a primatelj troškove iskrcaja, prema klauzulama teretnice; da je prvotuženik teleksom od 18. 12. 1981. godine preuzeo obvezu plaćanja samo stivadorskih troškova u luci Yokohama, a ne i svih troškova nastalih pri iskrcaju, te da je brođar, u slučaju da je bio u slobodnoj plovidbi, naknadu za prekostojnice trebao naplatiti od primatelja.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Žalba je djelomično osnovana.

Ispitujući prvostepenu presudu u granicama iz čl. 365 st. 1 i 2 ZPP, ovaj drugostepeni sud je utvrdio da je ista zakonita i pravilna u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev usvojen za dinarsku protuvrijednost US \$ 11.777,50, jer je donesena u postupku u kojem nisu povrijedjene odredbe iz čl. 354 st. 2 ZPP, na temelju potpuno i pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i uz pravilnu primjenu materijalnog prava, a da nije zakonita ni pravilna u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev usvojen za dinarsku protuvrijednost US \$ 12.162,50, jer je donesena na temelju pogrešne primjene materijalnog prava.

Na utvrđeno činjenično stanje u pogledu dijela zahtjeva koji se odnosi na regres isplaćenih troškova iskrcaja tereta u luci Yokohama iznosu od US \$ 11.777,50 platio brođar i da se prvotuženik izjavom od 18. 12. 1981. godine (list 14) obvezao da će tužitelju regresirati isplaćene troškove iskrcaja tereta u luci Yokohama, da je troškove iskrcaja tereta u luci Yokohama iznosu od US \$ 11.777,50 platio brođar i da se prvotuženik izjavom od 18. 12. 1981. godine (list 14) obvezao da će tužitelju regresirati isplaćene troškove iskrcaja tereta u luci Yokohama,

proizlazi da je prvostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo, kada je, pozivom na opće pravilo obveznog prava o ispunjenju obveze iz čl. 262 st. 1 Zakona o obveznim odnosima, tužbeni zahtjev za isplatu dinarske protuvrijednosti US \$ 11.777,50 usvojio.

Pravilnost navedenih činjeničnih utvrdjenja, koja se tiču ovog dijela tužbenog zahtjeva, žalitelj nije doveo u pitanje žalbenim navodima. On je, naprotiv, u žalbi, posredno, potvrdio postojanje ove svoje obveze, navodeći da je poduzeo mjere za "plaćanje tog dijela tužbenog zahtjeva".

U odnosu na dio tužbenog zahtjeva koji se tiče potraživanja naknade za prekostojnice nastale pri iskrcaju tereta, prvostepeni je sud, s obzirom na konkretnu pravnu situaciju - da su brodarskim ugovorom od 27. 10. 1981. naknadu za prekostojnice nastale pri ukrcaju i iskrcaju tereta u obvezi platiti prvotuženi naručitelj (klauzula 27. brodarskog ugovora; list 4-z); da je tužitelj (brodar) za ovaj prijevoz izdao ("linijske teretnice") broj 1, 2, i 3 od 4. 11. 1981. godine (list 8-10), koje se ne pozivaju na uvjete navedenog brodarskog ugovora, te da su, dosljedno tome, klauzule teretnice, na štetu brodaru, u protivnosti sa klauzulama navedenog brodarskog ugovora o stojnicama i prekostojnicama (liner terms isključuje primjenu odredaba o stojnicama i prekostojnicama; arg. iz čl. 492 st. 1 ZPUP) - pravilno ocijenio da odluka o ovom dijelu zahtjeva ovisi o rješenju pravnog pitanja, da li u pogledu prekostojnica vrijedi klauzula brodarskog ugovora od 27. 10. 1981. godine ili klauzula teretnica broj 1, 2 i 3 od 4. 11. 1981. godine, odnosno da li su za odnos između tužitelja i prvotuženika (brodara i naručitelja) mjerodavne klauzule brodarskog ugovora ili teretnica.

Pogrešno je, međutim, po ocjeni ovog drugostepenog suda, prvostepeni sud riješio navedeno pravno pitanje, kada je zauzeo shvaćanje da su za odnos tužitelja i prvotuženika mjerodavne klauzule brodarskog ugovora od 27. 10. 1981. godine i da je prvotuženik, pozivom na klauzulu broj 27 tog brodarskog ugovora, u obvezi platiti utuženu naknadu za prekostojnice.

Po ocjeni ovog drugostepenog suda, u ovakvoj pravnoj situaciji, kada brodar izda teretnicu čije su klauzule na njegovu štetu, u protivnosti s klauzulama brodarskog ugovora i kada naručitelj takvu teretnicu bezuvjetno prihvati, izmijenjen je brodarski ugovor u dijelu u kojem su klauzule teretnice u protivnosti s klauzulom brodarskog ugovora.

Kako su u konkretnom slučaju klauzule teretnica broj 1, 2 i 3 od 4. 11. 1981. godine u pogledu prava na prekostojnice, na štetu tužitelja, u protivnosti s klauzulama brodarskog ugovora od 27. 10. 1981. godine, jer prema klauzulama teretnica tužitelj nema pravo na prekostojnice, a prema klauzuli brodarskog ugovora to pravo ima, te kako je prvotuženi naručitelj bezuvjetno prihvatio ove teretnice, te, suglasno iznesenom pravnom shvaćanju ovog suda, treba zaključiti da je izdavanjem ovih teretnica navedeni brodarski ugovor noviran u pogledu odredaba o prekostojnicama (klauzula 27), te da prema noviranom brodarskom ugovoru tužitelj nema pravo na naknadu za prekostojnice, odnosno da ne postoji obveza prvotuženika na plaćanje te naknade.

Rezimirajući izneseno, u odgovoru na postavljeno pravno pitanje, ovaj sud zaključuje da su za odnos tužitelja i prvotuženika mjerodavne klauzule brodarskog ugovora noviranog tereticama broj 1, 2 i 3 od 4. 11. 1981. godine, koje je izdao tužitelj a prihvatio prvotuženik, da prema klauzulama noviranog brodarskog ugovora ne postoji sporno pravo tužitelja ni obveza tuženika i da je, dosljedno tome, tužbeni zahtjev za ostvarenje potraživanja iz naslova naknade za prekostojnice prema prvotuženiku kao neosnovan valjalo odbiti.

Samo se uzgred napominje da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio da je tužitelj platio naknadu za prekostojnice u iznosu od US \$ 12.162,50. Sporna naknada za prekostojnice predstavlja potraživanje tužitelja i zato je pravno nemoguće da tu naknadu plati tužitelj.

Ocjenjujući, iz navedenih razloga, da je žalba djelomično osnovana, na temelju odredaba iz čl. 368 i čl. 373 t. 4 ZPP, presudjeno je kao u izreci.

Gordana Gasparini,
sudac Vrhovnog suda Hrvatske

SUMMARY

Gordana Gasparini: Judgment of the Higher Commercial Court of Croatia, April 17, 1984, No PŽ-1199/83-2 On the Relation Between Provisions of Charterparty and of Bill of Lading

A judgment rendered by the High Commercial Court of Croatia, dated April 17, 1984, deals with the relation between provisions of charterparty and of bill of lading. In this case, the shipowner issued bills of lading whose terms were contradictory to the terms of the charterparty, to the benefit of the charterer. Because the charterer accepted the bill of lading without objection, it is considered that the bill of lading modifies the charterparty in those parts in which its terms differ from the terms of the charterparty. Consequently, if the charterparty states the laydays and the demurrage, but the shipowner issued a Liner bill of lading, he is not entitled to demurrage because the Liner Terms exclude the application of provisions concerning laydays and demurrage (Art. 492 (1) of the Yugoslav Maritime & Inland Navigation Act 1978).